

KARTA PRZEDMIOTU (SYLABUS)¹
OPIS PRZEDMIOTU

Kod przedmiotu		Nazwa przedmiotu	Immunologia	
0912/URad/WNMinOZ/ST-NST/C02			Immunology	
Język wykładowy		Polski		
Rok akademicki		2023/2024		
Kierunek		Lekarski		
Poziom studiów		Studia jednolite magisterskie		
Profil studiów		Ogólnoakademicki		
Forma studiów		Stacjonarne/Niestacjonarne		
Semestr/ semestry		III zimowy, IV letni		
Przynależność do grupy zajęć		Moduł C: Nauki przedkliniczne		
Status przedmiotu		Obowiązkowy		
Formy realizacji zajęć dydaktycznych, wymiar, punkty ECTS		Forma zajęć	Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Liczba punktów ECTS
		Wykład	20 h	6 ECTS
		Ćwiczenia laboratoryjne	40 h	
		Seminarium	20 h	
Powiązanie przedmiotu	z profilem studiów ²	Przedmiot związany z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową i uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. W ramach działalności naukowej prowadzone będą badania mechanizmów regulacji odpowiedzi układu odpornościowego w przebiegu różnorodnych schorzeń, ze szczególnym uwzględnieniem: <ul style="list-style-type: none"> • roli poszczególnych subpopulacji limfocytów, w tym w szczególności limfocytów regulatorowych; • poszukiwania i badania związków wykazujących działanie immunomodulujące; • roli markerów powierzchniowych charakterystycznych dla procesów nowotworzenia; • ocena wpływu czynników pochodzenia endogennego i egzogenego na procesy komórkowe; • badanie procesów angiogenezy in vitro i in vivo; • badania związków wykazujących właściwości przeciwnowotworowe.		6 ECTS
	z dyscypliną ³	Nauki medyczne Nauki biologiczne		5 ECTS 1 ECTS
Forma nauczania ⁴		Tradycyjna: zajęcia w siedzibie Uczelni		
Wymagania wstępne		Realizacja efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych z poprzednich semestrów studiów, w tym anatomii prawidłowej, biologii molekularnej		
Jednostka prowadząca		Wydział Nauk Medycznych i Nauk o Zdrowiu		
Koordynator		Dr hab. Sławomir Lewicki, prof. URad		
Adres strony internetowej pjo		https://wnminoz.uniwersytetradom.pl/		
Adres e-mail koordynatora		s.lewicki@uthrad.pl		

**EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE, REALIZACJA ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH, WERYFIKACJA
EFEKTÓW UCZENIA SIĘ**

Cel kształcenia:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie studentów z budową i funkcjami układu odpornościowego. 2. Zapoznanie studentów z mechanizmami odpowiedzi immunologicznej oraz udziałem procesów immunologicznych w patogenezie wybranych chorób. 3. Zapoznanie studentów z niektórymi metodami diagnostyki czynności układu odpornościowego. 4. Zapoznanie studenta z podłożem immunologicznym wielu schorzeń. 5. Zapoznanie ze znaczeniem i możliwościami wykorzystania immunologii w praktyce lekarza.
Treści programowe. Wykłady⁵	<p>Wykłady: 20 h prowadzonych jako 10 wykładów po 2 h.</p> <p>Semestr III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawowe definicje i pojęcia dotyczące układu immunologicznego. Budowa i funkcje układu immunologicznego człowieka w warunkach fizjologicznych. 2. Niekomórkowe składniki odpowiedzi wrodzonej cz. I - peptydy antydrobnoustrojowe, białka ostrej fazy układu dopełniacza, receptory TLR, białka HSP. 3. Niekomórkowe składniki odpowiedzi wrodzonej cz. II - cytokiny, czynniki wzrostu, interferony, rola głównego układu zgodności, zmiany ekspresji wybranych białek szlaków sygnałowych w zapaleniu, zakażeniu oraz po urazie 4. Rola nieimmunologicznych komórek w patogenezie chorób i nadwrażliwości. 5. Fagocyty i komórki NK- rola w utrzymywaniu zdrowia i patogenezie chorób. 6. Komórki prezentujące antygen. Układ odpornościowy związany z błonami śluzowymi-MALT i GALT. 7. Limfocyty T i B, genetyczna zmienność i uwarunkowania odpowiedzi immunologicznej. BN 8. Podstawowe jednostki chorobowe związane z niedoborami odporności (wrodzone i nabyte). Zespół nabytego niedoboru odporności (AIDS). przykłady mechanizmów powstawania reakcji autoimmunologicznych. Omówienie wybranych chorób z autoagresji 9. Nadwrażliwości i alergię- podstawowe pojęcia, mechanizmy reakcji nadwrażliwości (typu I, II, III, IV). Patomechanizm chorób alergicznych, rola w patogenezie chorób przewodu pokarmowego (alergie i niepożądane reakcje na pokarmy). Zaburzenia immunologiczne w chorobach metabolicznych, układu krążenia, oddechowego, chorobach nerek i endokrynologicznych. BN 10. Podstawy immunologii rozrodu, reakcje immunologiczne zachodzące między matką a płodem. Konflikt serologiczny. Szczepienia ochronne. Immunologia transplantacyjna.

<p>Treści programowe: Ćwiczenia laboratoryjne</p>	<p>Ćwiczenia laboratoryjne: 40 h prowadzonych jako 8 ćwiczeń po 5 godzin</p> <p>Celem ćwiczeń jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie materiału prezentowanego na wykładach. • Wykorzystanie różnych urządzeń/metod diagnostycznych do określenia stanu zdrowia pacjenta. • Praktyczne wykorzystanie technik immunologicznych w diagnostyce. • Zapoznanie się z możliwością wykorzystania różnego typu materiału klinicznego do określania zaburzeń układu immunologicznego. • Nauka pracy z materiałem biologicznym potencjalnie zakaźnym. <p>Na każdym ćwiczeniu przewidziane jest kolokwium.</p> <p>Semestr III (zimowy)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Leukocyty. Wybrane metody diagnostyczne (rozmaz- wykonanie badania i interpretacja wyników), powstawanie i funkcje (mechanizmy działania) poszczególnych populacji. 2. Analiza materiału klinicznego do badań - rodzaje materiału klinicznego oraz sposoby ich pobierania, możliwość wykorzystania technik laboratoryjnych do analiz materiału klinicznego, sposoby oczyszczania materiału klinicznego do badań. 3. Czynniki wpływające na funkcjonowanie układu immunologicznego na przykładzie stanu odżywienia. Proteinogram, białka osocza w diagnostyce zaburzeń stanu odżywienia i zaburzeń odporności 4. Cytometria przepływowa, działanie cytometru przepływowego i jego zastosowanie w badaniach układu immunologicznego, analizy immunofenotypowe, system CD, specyficzne oznaczenie wielokorowe, odporność swoista, jak limfocyty rozpoznają antygeny i jak produkują p/ciała. BN <p>Semestr IV (letni)</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Badania in vitro - rodzaje linii komórkowych, sposoby unieśmiertelniania komórek, hodowle 2d i 3D, metody oznaczania metabolizmu komórek metodami immunologicznymi, wykorzystanie technik biologii molekularnej w immunologii. BN 6. Białka a odporność cz.1. Przeciwciała monoklonalne w diagnostyce i terapii. Praktyczne wykorzystanie przeciwciał jako markerów stanu zdrowia. Testy ELISA. BN 7. Białka a odporność cz. 2. Immunologiczne metody oznaczania białek - technika Western Blot. 8. . Białka porozumiewania międzykomórkowego. Cytokiny i ich znaczenie w reakcjach układu immunologicznego na przykładzie zapalenia i zakażenia. BN
<p>Treści programowe: Seminaria</p>	<p>Seminaria: 20 h prowadzonych jako 6 spotkań po 3 godzin, 1 spotkanie po 2 godziny.</p> <p>Celem seminariów jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauka prezentacji opisów przypadków klinicznych na forum (studenci otrzymują opisy przypadków do opracowania, które następnie opisują wraz z chorobą); • ocena stanu zdrowia pacjenta w oparciu o udostępniony opis przypadku; • wstępna diagnoza pacjenta na podstawie danych zebranych z opisu przypadku; • omówienie sposobów leczenia wybranych jednostek chorobowych. <p>Opis przypadku jest zapisem chronologicznych zdarzeń dotyczących zdrowia pacjenta wraz z podaniem wyników ogólnych i szczegółowych badań diagnostycznych. Całość ma ukierunkować myślenie studenta w kierunku wybranej choroby/chorób o podłożu immunologicznym. Po rozpoznaniu student będzie zobowiązany do przygotowania prezentacji opisujących dany przypadek kliniczny, wraz z ogólnymi informacjami na temat zdiagnozowanej choroby, sposobach jej profilaktyki i leczenia. Studenci pracują w grupach 2 osobowych. Każda grupa ma do opracowania jeden opis przypadku.</p> <p>Omawiane tematy (przykładowe):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pierwotne i wtórne niedobory odporności. BN 2. Choroby autoagresywne m.in.: celiakia, toczeń, reumatoidalne zapalenie stawów, choroba Hashimoto, choroba Gravesa-Basedowa, choroba Leśniowskiego Crohna, choroba Addisona, rodzaje cukrzycy o podłożu autoimmunologicznym, alergie i inne. 3. Przeszczepy 4. Wstrząs septyczny 5. Choroby rozrostowe układu immunologicznego (białaczki, chłoniaki, , itp.) BN

**Metody
dydaktyczne:⁶**

1. Wykład

Tematyka obejmuje przedstawienie treści programowych metodą tradycyjnej prezentacji, popartej prezentacją audiowizualną wraz z analizą opisów przypadków.

2. Ćwiczenia

Ćwiczenia laboratoryjne w tym:

- *Omówienie zastosowania immunologii w nowoczesnej diagnostyce i badaniach naukowych.*
- *Prezentowanie możliwości wykorzystania cytometru przepływowego w badaniach i diagnostyce.*
- *Prezentowanie podstawowych testów immunologicznych (ELISA, Western-blot, Dot-Blot, testy immunochromatograficzne),*
- *Ćwiczenia laboratoryjne w tym, rozmaz krwi – obserwacja mikroskopowa morfologii leukocytów, interpretacja leukogramu, analiza materiału klinicznego, cytometria przepływowa, badania in vitro.*
- *Metoda tradycyjnej prezentacji, popartej prezentacją audiowizualną, z wymaganym aktywnym udziałem studentów, odpowiadających na pytania prowadzącego zajęcia lub rozwiązujących przedstawiane problemy badawcze i kliniczne.*

3. Seminaria

- *Aktywny udział studentów poprzez samodzielne wyszukanie i opracowanie literatury na zadany temat.*
- *Prezentacja przypadku klinicznego, omówienie epidemiologii, etiopatogenezy, symptomatologii i metod leczenia wybranych chorób*
- *Dyskusja.*

4. Praca samodzielna

<p>Rygor zaliczenia, kryteria oceny osiągniętych efektów uczenia się:</p>	<p><i>Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest osiągnięcie wszystkich wymaganych dla przedmiotu efektów uczenia się. Uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich form zajęć wchodzących w skład przedmiotu jest równoznaczne z jego zaliczeniem i zdobyciem przez studenta przyporządkowanej przedmiotowi liczby punktów ECTS.</i></p> <p>1. Wykład</p> <p><i>Na ocenę z wykładu składa się ocena z: testu sprawdzającego efekty kształcenia w zakresie wiedzy (100%)</i></p> <p>Ćwiczenia</p> <p><i>W celu uzyskania oceny pozytywnej z ćwiczeń należy:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>uzyskać średnio 60% punktów z pisemnych wejściówek;</i> • <i>poprawnie opracować sprawozdania ze wszystkich ćwiczeń.</i> <p><i>Na ocenę ćwiczeń składa się: średnia punktów z wejściówek (80%), sprawozdania z ćwiczeń (10%), aktywność na zajęciach (10%).</i></p> <p><i>W przypadku uzyskania mniej niż 60% punktów z wejściówek, student ma możliwość zaliczenia ćwiczeń przez uzyskanie 60% punktów z kolokwium wyjściowego pod koniec semestru. Jednak warunkiem przystąpienia do takiego kolokwium jest wcześniejsza obecność w ćwiczeniach oraz rozliczenie się ze sprawozdań.</i></p> <p>2. Seminaria</p> <p><i>W celu zaliczenia seminarium należy:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Samodzielnie wyszukać i opracować literaturę na zadany temat, a następnie przedstawić przygotowaną prezentację na zajęciach.</i> • <i>Na ocenę z seminariów składa się aktywność na zajęciach (20%), wiedza i umiejętności zaprezentowane na zajęciach w formie prezentacji (80%).</i> <p>3. Wykład oraz egzamin</p> <p><i>Przedmiot kończy się egzaminem. Uzyskanie oceny pozytywnej z ćwiczeń i seminariów w semestrze jest warunkiem koniecznym przystąpienia do egzaminu.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Na ocenę z wykładu składa się ocena z: testu sprawdzającego efekty kształcenia w zakresie wiedzy (100%).</i>
<p>Sposób obliczania oceny końcowej:</p>	<p><i>Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest osiągnięcie wszystkich wymaganych dla przedmiotu efektów uczenia się. Uzyskanie pozytywnych ocen ze wszystkich form zajęć wchodzących w skład przedmiotu jest równoznaczne z jego zaliczeniem i zdobyciem przez studenta przyporządkowanej przedmiotowi liczby punktów ECTS.</i></p> <p>1. Wykład i Egzamin:</p> <p><i>Wykład zaliczony Egzaminem, do którego student jest dopuszczony po wcześniejszym zaliczeniu ćwiczeń i seminarium. Skala ocen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>91 - 100% - 5,0 (bardzo dobry)</i> • <i>81 - 90% - 4,5 (dobry plus)</i> • <i>71 - 80% - 4,0 (dobry)</i> • <i>66 - 70% - 3,5 (dostateczny plus)</i> • <i>60 - 65% - 3,0 (dostateczny)</i> • <i>59 i < % - 2,0 (niedostateczny)</i> <p>2. Ćwiczenia</p> <p><i>Punkty obliczone jako średnia z wejściówek lub suma punktów z wyjściówki zgodnie ze skalą procentową:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>91 - 100% - 5,0 (bardzo dobry)</i> • <i>81 - 90% - 4,5 (dobry plus)</i> • <i>71 - 80% - 4,0 (dobry)</i> • <i>66 - 70% - 3,5 (dostateczny plus)</i> • <i>60 - 65% - 3,0 (dostateczny)</i> • <i>59 i < % - 2,0 (niedostateczny)</i> <p>3. Seminaria</p> <p><i>Kryteria oceny prezentacji:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>20-21 pkt. - 5,0 (bardzo dobry)</i> • <i>18-19 pkt. - 4,5 (dobry plus)</i> • <i>16-17 pkt. - 4,0 (dobry)</i> • <i>14-15 pkt. - 3,5 (dostateczny plus)</i> • <i>12-13 pkt. - 3,0 (dostateczny)</i> • <i>< 12 pkt. - 2,0 (niedostateczny)</i>

Efekty uczenia się dla przedmiotu w odniesieniu do efektów kierunkowych i formy zajęć ⁷				Metody weryfikacji efektów uczenia się	
Numer efektu uczenia się	Opis efektów uczenia się dla przedmiotu (PEU) Student, który zaliczył przedmiot (W) zna i rozumie/ (U) potrafi /(K) jest gotów do:	Kierunkowy efekt uczenia się (KEU) i stopień osiągnięcia	Forma zajęć	Forma weryfikacji (zaliczeń)	Metody sprawdzania i oceny
W1	<i>Zna podstawy rozwoju oraz mechanizm działania układu odpornościowego, w tym swoiste i nieswoiste mechanizmy odporności humoralnej i komórkowej.</i>	<i>C.W21 +++</i>	<i>Wykład 1-7 Ćwiczenia lab 1-8 Seminaria 2,4</i>	<i>Egzamin pisemny, zaliczenie</i>	<i>Test, ocena aktywności na zajęciach, udział w zajęciach.</i>
W2	<i>Opisuje główny układ zgodności tkankowej.</i>	<i>C.W22 +++</i>	<i>Wykład 2,3 Ćwiczenia lab. 4 Seminaria 3</i>	<i>Egzamin pisemny, zaliczenie</i>	<i>Test, ocena aktywności na zajęciach, udział w zajęciach.</i>
W3	<i>Zna typy reakcji nadwrażliwości, rodzaje niedoborów odporności oraz podstawy immunomodulacji.</i>	<i>C.W23 +++</i>	<i>Wykład 8 i 9 Ćwiczenia lab. 2,4,5 Seminaria 1</i>	<i>Egzamin pisemny, zaliczenie</i>	<i>Test, ocena aktywności na zajęciach, udział w zajęciach.</i>
W4	<i>Zna i rozumie zagadnienia z zakresu immunologii nowotworów..</i>	<i>C.W24 ++</i>	<i>Wykład 4 i 5 Ćwiczenia lab. 5 Seminaria 5</i>	<i>Egzamin pisemny, zaliczenie</i>	<i>Test, ocena aktywności na zajęciach, udział w zajęciach.</i>
W5	<i>Zna genetyczne podstawy doboru dawcy i biorcy oraz podstawy immunologii transplantacyjnej.</i>	<i>C.W25 ++</i>	<i>Wykład 3,10 Ćwiczenia lab. 1,2 Seminaria 3</i>	<i>Egzamin pisemny, zaliczenie</i>	<i>Test, ocena aktywności na zajęciach, udział w zajęciach.</i>
U1	<i>Posługuje się reakcją antygen-przeciwciała w aktualnych modyfikacjach i technikach dla diagnostyki chorób zakaźnych, alergicznych, autoimmunizacyjnych, hematologicznych i nowotworowych.</i>	<i>C.U8 +++</i>	<i>Wykład 1-4 Ćwiczenia lab.3,4,6,7,8 Seminaria 1-5</i>	<i>Egzamin pisemny, zaliczenie</i>	<i>Test, ocena aktywności na zajęciach, udział w zajęciach.</i>
K1	<i>Jest gotowy do kierowania się dobrem pacjenta.</i>	<i>K.K2 +++</i>	<i>Wykład Ćwiczenia lab. Seminaria</i>	<i>Zaliczenie ustne</i>	<i>Ciągła obserwacja i ocena przez nauczyciela</i>
K2	<i>Posiada świadomość własnych ograniczeń i umiejętność stałego dokształcania się.</i>	<i>K.K5 +++</i>	<i>Wykład Ćwiczenia lab. Seminaria</i>	<i>Zaliczenie ustne</i>	<i>Ciągła obserwacja i ocena przez nauczyciela.</i>

Literatura i pomoce naukowe⁸

Literatura podstawowa

1. Abbas A.K., Lichtman A.H., Pillai S. 2020. *Immunologia – funkcje i zaburzenia układu immunologicznego*. Wyd. 1. Wrocław: Edra Urban & Partner.
2. Chapel H., Haeney M., Misgah S. 2009. *Immunologia kliniczna*. Wyd. 1. Lublin: Wydawnictwo Czelej.
3. Gołąb J., Jakóbiński M., Lasek W., Stokłosa T. 2019. *Immunologia*. Warszawa: PWN.
4. Lasek W. 2016. *Immunologia. Podstawowe zagadnienia i aktualności*. Warszawa: PZWL.
5. Ptak W., Ptak M., Szczepanik M. 2017. *Podstawy immunologii*. Warszawa: PZWL.

Literatura uzupełniająca

1. Bryniarski K. 2020. *Immunologia: dla studentów wydziałów medycznych i lekarzy*. Wyd. 1. Wrocław: Edra Urban & Partner.
2. Rich R.R., Fleisher T.A., Shearer W.T., Schroeder H., Frew J.A., Weyand C.M. 2019. *Clinical immunology*. Elsevier.
3. Vollmar A., Zundorf I., Dingermann T. 2015. *Immunologia i immunoterapia*. Wrocław: Medpharm.
4. Żeromski J., Madaliński K., Witkowski J.M. 2017. *Diagnostyka immunologiczna w praktyce lekarskiej. Seria "Immunologia w praktyce"*. Wyd. 1. Łódź: Mediton.

Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się – bilans punktów ECTS

Udział w zajęciach, aktywność	Obciążenie studenta [h]		
	Inne godz. Kontaktowe (IGK)	Praca własna studenta: zajęcia bez nauczyciela (ZBN)	Zajęcia dydaktyczne
Udział w wykładach ⁹	-	-	20 h
Udział w ćwiczeniach laboratoryjnych	-	-	40 h
Udział w seminariach			20 h
Udział w konsultacjach	10 h	-	-
Przygotowanie się do wykładów/ćwiczeń/seminariów/ Przygotowanie do zaliczenia/egzaminu	-	90 h	-
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	10 h/ 0,3 ECTS	90 h/ 3,0 ECTS	80 h/ 2,7 ECTS
Punkty ECTS za przedmiot	6 ECTS ¹⁰		

Informacje dodatkowe, uwagi

Kontakt ze studentem - forma tradycyjna i poczta elektroniczna.

W przypadku studentów ze szczególnymi potrzebami, w tym: z niepełnosprawnością, przewlekle chorych, określone powyżej (w karcie) metody i formy weryfikacji efektów uczenia się dostosowuje się odpowiednio do indywidualnych potrzeb tych studentów. Szczegółowe zasady i formy wsparcia studentów ze szczególnymi potrzebami: w tym z niepełnosprawnością, przewlekle chorych podczas zajęć, zaliczeń i egzaminów określono w: Regulaminie Studiów, Zasadach Studiowania, Procedurze dotyczącej zapewnienia dostępności procesu kształcenia studentom ze szczególnymi potrzebami, w tym: z niepełnosprawnością, przewlekle chorych.